

Van valse start naar doorstart

Nieuwsbrief Terugkoppeling gesprek met de Bewindslieden op 19 februari 2020

Op 11 januari heeft de minister met de brief “Versterken besturing Belastingdienst” de Tweede Kamer geïnformeerd over het besluit “de onderdelen Douane en Toeslagen te ontvlechten vanuit de Belastingdienst om deze als bestuurlijk zelfstandige onderdelen te positioneren binnen het ministerie van Financiën”. Met de brief “Pas op, werk in uitvoering” hebben wij als vertegenwoordigers van de vier vakbonden de minister en de volksvertegenwoordiging geïnformeerd wat volgens de medewerkers van de Belastingdienst meer gaat helpen: 1. Leidinggevend met kennis van fiscaliteit; 2. Een veilige werkomgeving voor alle medewerkers; 3. Werkende automatisering en 4. Uitvoerbare wetgeving. Op 19 februari zijn wij op uitnodiging van de minister met hem en de twee staatssecretarissen hierover in gesprek gegaan.

Valse Start

In het gesprek hebben wij de minister allereerst aangesproken op de ‘valse start’. Hij erkent dat de volgorde van besluitvorming en de communicatie anders had moeten zijn. Wij vinden vooral dat hij pas had kunnen besluiten na overleg met de medezeggenschap en de vakbonden.

De minister zag zich vanwege de publiciteit op vrijdag 10 januari genoodzaakt de brief al op zaterdag te versturen, terwijl dat eigenlijk later voorzien was. Daardoor kon het informeren van management, medezeggenschap en medewerkers grotendeels ook pas achteraf plaatsvinden.

Feit blijft dat het besluit om de Belastingdienst in drie delen te splitsen zonder overleg is genomen en dat het ook al in uitvoering is met het aantreden van de staatssecretarissen en interim DG’s. Wij hebben duidelijk gemaakt dat er een patroon is: een probleem in de uitvoering leidt steeds tot een oplossing in de structuur. Zoals we hebben aangegeven in onze brief zijn wij bang dat daarmee alle aandacht, energie, tijd en geld in de reorganisatie gaat zitten. Dit is een slechte ontwikkeling.

Collectief Falen

Wat wij graag hadden gezien is dat het eindrapport van de commissie Donner was afgewacht. Dat had naar verwachting een gedegen analyse opgeleverd voor een perspectief hoe de problemen in de toekomst te voorkomen. Naar aanleiding van het eerste rapport van de commissie Donner is “moreel faillissement” een veel gehoord woord in de reacties van medewerkers op wat er is gebeurd. De definitieve analyse had kunnen helpen bij de definitieve oplossing.

Wat wij daar aan moeten toevoegen is het begrip “collectief falen”. De aandacht gaat tot nu toe vooral uit naar het handelen van de Belastingdienst. Terwijl er ook sprake is geweest van een wetgever die hele harde lijnen heeft uitgezet, en die de rechtspraak lange tijd heeft gevolgd. Wij missen dat er vanuit deze bredere analyse aan een oplossing gewerkt wordt, dus samen met alle betrokken partijen.

Aardig voor de politiek ?

De minister stelt dat wij in onze analyse nog te aardig zijn voor de politiek. De politiek heeft immers gekozen voor het systeem van de toeslagen met voorschotten vooraf en afrekeningen achteraf. Na de Bulgarenfraude is dat systeem bovendien nog eens hard aangedraaid. Resultaat voor de dienst is het moeten uitvoeren van een systeem met grote complexiteit en hoge uitvoeringslast.

De minister zegt zelf het meest kritisch te zijn op de politiek. Wij hebben hem gezegd dat hij met de politiek aan de slag kan op het punt van de uitvoerbare wetgeving. De minister (h)erkent dit. Zo moet er een ander toeslagensysteem komen. Ook de IT is een punt waar zo nodig extra budget voor moet komen. Wij gaven aan dat de competentie moet worden ontwikkeld om fouten te erkennen én die met enige "charme" op te lossen. Staatssecretaris Vijlbrief noemt dit een tip die hij graag oppakt.

In Gesprek met Medewerkers

Staatssecretaris Van Huffelen is veel in gesprek geweest met ouders en ook met medewerkers. Zij vindt het belangrijk zeker ook in eigen huis het gesprek te voeren over wat er is misgegaan. Ze is het er mee eens dat meer nodig is om 'de lucht te klaren'. Medezeggenschap en bonden zijn belangrijk voor het draagvlak. De staatssecretaris heeft de bonden uitgenodigd om mee te blijven denken over hoe intern het gesprek kan worden vormgegeven. Als bonden hebben wij gewezen op het belang van een veilige werkomgeving. Bescherming van klokkenluiders en goed werkgeverschap zijn belangrijke randvoorwaarden. Daarnaast is het belangrijk om tegenspraak te organiseren en te accepteren. De Belastingdienst is nu te strak ingericht als productie-organisatie waarbij een kritische noot als belemmerend wordt ervaren.

De minister geeft aan in elk geval vanaf nu met alle partijen het gesprek aan te blijven gaan maar wil wel alvast duidelijk meegeven niet uit te zijn op een grootschalige reorganisatie waar inderdaad alle tijd en geld naar uit zou gaan. Pragmatisch en inhoudelijk verbeteren, stapsgewijs, zijn wat hem betreft de te volgen richtsnoeren.

Wij hebben de minister nogmaals gewezen op het belang van fiscale kennis en kennis van de organisatie bij het management. Desgevraagd hebben wij verduidelijkt dat dit niet alleen voor het topmanagement geldt. Een toevoeging is dat wij de minister hebben opgeroepen ook gebruik te maken van de kennis en ervaring bij de medewerkers voordat die massaal met de kennis en ervaring de dienst hebben verlaten.

In Gesprek Blijven

De minister vraagt ons zo lang als nodig de tegenspraak-functie te blijven vervullen en hem te blijven voeden met signalen. Hij beseft dat het een 'onorthodoxe', ongebruikelijke hulpvraag is. Wij willen deze rol vervullen in het belang van de medewerkers die dan gewoon goed hun werk kunnen blijven doen.

Tot slot stellen wij vast dat de minister veel goede voornemens heeft en dat wij hem daar ook graag op blijven aanspreken. Dit betekent dat de voornemens snel concreet moeten worden met duidelijke communicatie aan alle medewerkers over wat de gevolgen zijn.

Voor de zomervakantie gaan wij graag het vervolgesprek houden.

Met vriendelijke groet,

Namens de Samenwerkende centrales van overheidspersoneel in het Departementaal Georganiseerd overleg Financiën.

AC/NCF: Marianne Wendt
FNV Overheid: Mieke van Vliet
CNV Overheid: Gabriëlla Buisman
CMHF: Dennis Baegen